

Категорія справи № 761/14537/15-ц: **Цивільні справи (з 01.01.2019); Інші справи.**
Надіслано судом: **не визначено.** Зареєстровано: **20.07.2022.** Оприлюднено: **21.07.2022.**
Дата набрання законної сили: **13.07.2022**
Номер судового провадження: **61-3069ск21**

Верховний
Суд

Постанова

іменем України

13 липня 2022 року

м. Київ

справа № 761/14537/15-ц

провадження № 61-3069св21

Верховний Суд у складі колегії судів Першої судової палати Касаційного цивільного суду:

головуючого - Луспеника Д. Д.

суддів: Воробійової І.А., Гулька Б. І., Коломісць Г. В. (суддя-доповідач), Лідовця Р. А.,

учасники справи:

заявник (боржник) - Публічне акціонерне товариство «Банк «Фінанси та Кредит»,

суб'єкт оскарження - старший державний виконавець Шевченківського районного відділу державної виконавчої служби у м. Києві Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) Шеремет Олександр Вікторович,

заінтересована особа (стягувач) - ОСОБА_1 ,

розглянув у порядку спрощеного позовного провадження касаційні скарги ОСОБА_1 на ухвалу Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року, постановлену у складі судді Сержанюка А. С., ухвалу Київського апеляційного суду від 06 квітня 2021 року, постановлену у складі судді Сержанюка А. С., постанову Київського апеляційного суду від 07 квітня 2021 року, прийняту у складі колегії суддів: Сержанюка А. С., Гаращенко Д. Р., Мостової Г. І.,

ВСТАНОВИВ:

Описова частина

Короткий зміст скарги

У грудні 2020 року Публічне акціонерне товариство «Банк «Фінанси та Кредит» (далі - ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит», банк) звернулося до суду зі скаргою на бездіяльність старшого державного виконавця Шевченківського районного відділу державної виконавчої служби у м. Києві Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) Шеремета О. В. (далі - державний виконавець).

Скарга мотивована тим, що на виконанні у державного виконавця перебуває виконавче провадження № 60640958 з примусового виконання виконавчого листа № 761/14537/15, виданого Шевченківським районним судом міста Києва, стягувач - ОСОБА_1 , боржник - ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит».

Заявник вказував, що 19 листопада 2020 року (вих. 083-2471/20 від 18 листопада 2020 року) направив державному виконавцю заяву про закінчення виконавчого провадження на підставі пункту 4 частини першої статті 39 Закону України «Про виконавче провадження», так як прийнято рішення про відкликання банківської ліцензії і виконавчий документ підлягає направлення до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію АТ «Банк «Фінанси та Кредит». Станом на 02 грудня 2020 року, згідно з відомостями Автоматизованої системи виконавчого провадження, виконавче провадження № 60640958 не закінчено.

Заявник стверджував, що ця скарга на бездіяльність державного виконавця подана у строки, встановлені частиною п'ятою статті 74 Закону України «Про виконавче провадження», тобто протягом 10 робочих днів з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення її прав, свобод чи законних інтересів. З урахуванням того, що заяву від 18 листопада 2020 року Шевченківський районний відділ державної виконавчої служби у місті Києві Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції України (м. Київ) отримав 20 листопада 2020 року, а цю скаргу до суду подано 04 грудня 2020 року, заявник вважав, що строк, визначений статтею 74 Закону України «Про виконавче провадження», ним не пропущено. При цьому звертав увагу на те, що згідно з вимогами статті 449 ЦПК України скарга подається до суду у десятиденний строк з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення її права

Посилаючись на порушення державним виконавцем вимог Закону України «Про виконавче провадження», ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» просило суд:

- поновити строк подання скарги на бездіяльність державного виконавця;

- визнати незаконною бездіяльність державного виконавця щодо невинесення постанови про закінчення виконавчого провадження № 60640958 на підставі пункту четвертого частини першої статті 39 Закону України «Про виконавче провадження» з примусового виконання виконавчого листа, виданого Шевченківським районним судом міста Києва 05 грудня 2018 року, про стягнення з ПАТ «Банк «Фінанси та

Кредит» користь ОСОБА_1 109 976,50 грн та ненаправлення її копії та виконавчого документа до уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію АТ «Банк «Фінанси та Кредит»;

- зобов'язати посадових осіб Шевченківського районного відділу державної виконавчої служби у міста Києві Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) вжити заходів щодо закінчення виконавчого провадження № 60640958 на підставі пункту 4 частини першої статті 39 Закону України «Про виконавче провадження», з примусового виконання виконавчого листа, виданого Шевченківським районним судом міста Києва 05 грудня 2018 року про стягнення з ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» користь ОСОБА_1 109 976,50 грн та направити її копії та виконавчий документ до уповноваженої особи Фонду гарантування вкладів фізичних осіб на ліквідацію АТ «Банк «Фінанси та Кредит».

Короткий зміст ухвали суду першої інстанції

Ухвалою Шевченківського районного суду міста Києва у складі судді Фролової І. В. від 10 грудня 2020 року скаргу ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» залишено без розгляду.

Залишаючи скаргу ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» без розгляду, суд першої інстанції, установивши, що заявник про порушення своїх прав дізнався 21 листопада 2020 року, що підтверджується роздрукованою поштових відправлень (трекінгом), дійшов висновку про те, що сплиव строк на вчинення процесуальної дії - подачу скарги, встановлений статтею 449 ЦПК України. Заявник не подав клопотання про поновлення вказаного строку, що не позбавляє заявника можливості повторно звернутися до суду із вказаною скаргою, одночасно подавши клопотання про поновлення строку для звернення до суду.

Короткий зміст судових рішень суду апеляційної інстанції

Ухвалою Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року поновлено ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» строк апеляційного оскарження ухвали Шевченківського районного суду міста Києва від 10 грудня 2020 року.

Відкрито апеляційне провадження за апеляційною скаргою ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» на ухвалу Шевченківського районного суду міста Києва від 10 грудня 2020 року у справі за скаргою ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит», заінтересовані особи: старший державний виконавець Шевченківського районного відділу державної виконавчої служби у м. Києві Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) Шеремет О. В., ОСОБА_1, на бездіяльність державного виконавця.

Зупинено провадження у справі за скаргою ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит», заінтересовані особи: старший державний виконавець Шевченківського районного відділу державної виконавчої служби у м. Києві Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) Шеремет О. В., ОСОБА_1, на бездіяльність державного виконавця.

Поновлюючи строк на апеляційне оскарження в ухвалі про відкриття апеляційного провадження, суд апеляційної інстанції вказав, що заявник послався на поважність його пропуску, а саме, що копію оскаржуваної ухвали суду йому надіслано 11 грудня 2020 року, після закінчення робочого дня, тому заявник ознайомився з нею лише 14 грудня 2020 року.

При цьому, пославшись на пункт 15.12 пункту 1 розділу XIII перехідних положень ЦПК України, апеляційний суд вказав на необхідність зупинення провадження у справі.

Ухвалою Київського апеляційного суду від 06 квітня 2021 року виправлено описки, допущені в ухвалі Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року у цій справі.

У мотивувальній та резолютивній частинах ухвали Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року у цій справі виключено наступні словосполучення, відповідно: «...Також, відповідно до п. п. 15.12 п. 1 розділу XIII перехідних положень ЦПК України, апеляційний суд вважає за необхідне зупинити провадження по справі...» та «...Зупинити провадження у справі за скаргою Публічного акціонерного товариства «Банк «Фінанси та Кредит», заінтересовані особи: старший державний виконавець Шевченківського районного відділу державної виконавчої служби у м. Києві Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) Шеремет Олександр Вікторович, ОСОБА_1 на бездіяльність державного виконавця...».

Ухвала про виправлення описки мотивована тим, що суд апеляційної інстанції ухвалою від 22 лютого 2021 року поновив строк на апеляційне оскарження та відкрив апеляційне провадження за апеляційною скаргою банку на ухвалу суду першої інстанції від 10 грудня 2020 року. Однак у мотивувальній та резолютивній частинах ухвали суд апеляційної інстанції зазначив про необхідність зупинення судового рішення, що є опискою та підлягає виправленню за власною ініціативою суду.

Постановою Київського апеляційного суду від 07 квітня 2021 року апеляційну скаргу ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» задоволено.

Ухвалу Шевченківського районного суду м. Києва від 10 грудня 2020 року

скасовано і направлено справу для продовження розгляду до суду першої інстанції.

Скасовуючи ухвалу суду першої інстанції та направляючи справу для продовження розгляду до суду першої інстанції, суд апеляційної інстанції виходив з того, що ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» 04 грудня 2020 року звернулося до суду із цією скаргою та клопотанням про поновлення строку її подачі. Суд першої інстанції без вирішення заявленого питання про поновлення строку подачі скарги постановив ухвалу про залишення її без розгляду, порушивши вимоги статей 127, 182 ЦПК України.

Крім того, суд апеляційної інстанції вказав, що суд першої інстанції не звернув увагу на те, що зазначена товариством бездіяльність державного виконавця носить продовжуваний характер, унаслідок чого залишення скарги без розгляду не ґрунтується ні на матеріалах справи, ні на положеннях цивільного процесуального законодавства.

Правовою підставою для задоволення заявлених апеляційних вимог, суд апеляційної інстанції вважав положення статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенція), згідно з якою ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» має право, зокрема, на справедливий і публічний розгляд його справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру.

Короткий зміст вимог касаційних скарг

У лютому 2021 року ОСОБА_1 подав до Верховного Суду касаційну скаргу, в якій, посилаючись на порушення норм процесуального права, просить скасувати ухвалу Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року у частині зупинення провадження у справі.

У квітні 2021 року ОСОБА_1 подав до Верховного Суду касаційну скаргу, в якій, посилаючись на порушення норм процесуального права, просить скасувати ухвалу Київського апеляційного суду від 06 квітня 2021 року про виправлення опіски.

У квітні 2021 року ОСОБА_1 подав до Верховного Суду касаційну скаргу, в якій, посилаючись на неправильне застосування норм матеріального права та порушення норм процесуального права, просить скасувати постанову Київського апеляційного суду від 07 квітня 2021 року й залишити в силі ухвалу Шевченківського районного суду міста Києва від 10 грудня 2020 року.

У серпні та грудні 2021 року ОСОБА_1 подав до Верховного Суду додаткові пояснення до касаційних скарг у справі, які не можуть бути прийняті судом касаційної інстанції, оскільки не відповідають вимогам частини першої статті 398 ЦПК України.

Рух касаційної скарги у суді касаційної інстанції

04 березня 2021 року ухвалою Верховного Суду відкрито касаційне провадження за касаційною скаргою ОСОБА_1 на ухвалу Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року та витребувано матеріали справи № 761/14537/15-ц з Київського апеляційного суду.

У квітні 2021 року справа надійшла до Верховного Суду.

11 травня 2021 року ухвалами Верховного Суду відкрито касаційні провадження за касаційними скаргами ОСОБА_1 на ухвалу Київського апеляційного суду від 06 квітня 2021 року та постанову Київського апеляційного суду від 07 квітня 2021 року.

20 грудня 2021 року ухвалою Верховного Суду справу призначено до судового розгляду.

Аргументи учасників справи

Доводи особи, яка подала касаційні скарги

Касаційна скарга на ухвалу суду апеляційної інстанції від 22 лютого 2021 року мотивована тим, що суд апеляційної інстанції порушив норми процесуального права, а саме: суд апеляційної інстанції не мав повноважень зупинити провадження у справі, а ухвалу про зупинення провадження у справі мав винести суд першої інстанції. Заявник вказує, що в ухвалі про зупинення провадження у справі не зазначено строк, на який зупинено провадження.

Касаційна скарга на ухвалу суду апеляційної інстанції від 06 квітня 2021 року мотивована тим, що суд апеляційної інстанції порушив норми процесуального права, а саме: при постановленні ухвали про виправлення опіски суд апеляційної інстанції фактично змінив суть ухвали від 22 лютого 2021 року, а подібні недоліки не можуть бути усунені в порядку виправлення опіски.

Касаційна скарга на постанову суду апеляційної інстанції від 07 квітня 2021 року мотивована тим, що постанову суду апеляційної інстанції прийнята за відсутності ОСОБА_1, який належним чином не повідомлений про дату, час та місце розгляду справи.

Крім того, заявник вказує, що суд апеляційної інстанції не надав правової оцінки доводам клопотання боржника про поновлення строку на подання скарги, а в обгунтування задоволення апеляційної скарги зазначив лише про передчасність залишення скарги без розгляду, однак не навів мотивів такого висновку та норми закону.

Не погоджуючись із посиланням суду апеляційної інстанції на положення статті 6 Конвенції, заявник стверджує, що оскільки боржник перебуває у процедурі ліквідації під контролем держави в особі Фонду гарантування вкладів фізичних осіб, а Конвенція не захищає інтереси публічного права і, формально зберігаючи загальну правоздатність, втративши дієздатність як самостійний суб'єкт приватного права, то в такому контексті суд не може посилається на норми Конвенції.

Суд апеляційної інстанції в оскаржуваному судовому рішенні застосував норми права без урахування висновків щодо застосування норм права у подібних правовідносинах, викладених у постанові Великої Палати Верховного Суду від 13 березня 2019 року у справі № 920/149/18 (провадження № 12-297гс18) та у постановах Верховного Суду від 22 квітня 2019 року у справі № 180/915/15-ц (провадження № 61-28554св18), від 21 жовтня 2020 року у справі № 656/93/20 (провадження № 61-12449св20).

У травні 2021 року ОСОБА_1 подав до Верховного Суду заяву про стягнення судових витрат, в якій просив прийняти докази на підтвердження витрат на професійну правничу допомогу, понесених у зв'язку з переглядом справи у суді касаційної інстанції, та взяти їх до уваги при вирішенні питання про розподіл судових витрат. Копія заяви надіслана іншим учасникам справи.

Доводи осіб, які подали відзив на касаційну скаргу

У червні 2021 року ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» подало до Верховного Суду відзив, у якому просило касаційну скаргу залишити без задоволення, а ухвалу Київського апеляційного суду від 06 квітня 2021 року - без змін, як таку, що постановлена з правильним застосуванням норм матеріального права та без порушень норм процесуального права.

У червні 2021 року ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» подало до Верховного Суду відзив, у якому просило касаційну скаргу залишити без задоволення, а постанову Київського апеляційного суду від 07 квітня 2021 року - без змін, як таку, що прийнята з правильним застосуванням норм матеріального права та без порушень норм процесуального права.

Фактичні обставини справи, встановлені судами

19 листопада 2020 року (вих. 083-2471/20 від 18 листопада 2020 року) ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» направило державному виконавцю заяву про закінчення виконавчого провадження № 60640958 на підставі пункту 4 частини першої статті 39 Закону України «Про виконавче провадження», яку виконавець отримав 20 листопада 2020 року.

Згідно з відомостями Автоматизованої системи виконавчого провадження, станом на 02 грудня 2020 року виконавче провадження № 60640958 не закінчено.

04 грудня 2020 року ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» звернулося до суду зі скаргою на бездіяльність старшого державного виконавця Шевченківського районного відділу державної виконавчої служби у м. Києві Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) Шеремета О. В. та клопотанням про поновлення строку її подачі.

Мотивувальна частина

Позиція Верховного Суду

Частиною другою статті 389 Цивільного процесуального кодексу України передбачено, що підставами касаційного оскарження судових рішень, зазначених у пункті 1 частини першої цієї статті, є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права виключно у таких випадках: 1) якщо суд апеляційної інстанції в оскаржуваному судовому рішенні застосував норму права без урахування висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду, крім випадку наявності постанови Верховного Суду про відступлення від такого висновку; 2) якщо скаргник вмотивовано обґрунтував необхідність відступлення від висновку щодо застосування норми права у подібних правовідносинах, викладеного у постанові Верховного Суду та застосованого судом апеляційної інстанції в оскаржуваному судовому рішенні; 3) якщо відсутній висновок Верховного Суду щодо питання застосування норми права у подібних правовідносинах; 4) якщо судові рішення оскаржуються з підстав, передбачених частинами першою, третьою статті 411 цього Кодексу.

Вивчивши матеріали справи, перевіrivши доводи касаційної скарги, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду вважає, що касаційні скарги ОСОБА_1 на ухвали апеляційного суду від 22 лютого 2021 року та від 06 квітня 2021 року підлягають задоволенню, а касаційна скарга ОСОБА_1 на постанову апеляційного суду від 07 квітня 2021 року - не підлягає задоволенню.

Мотиви, з яких виходить Верховний Суд, та застосовані норми права

Відповідно до частин першої, другої та п'ятої статті 263 ЦПК України судові рішення повинно ґрунтуватися на засадах верховенства права, бути законним і обґрунтованим.

Законним є рішення, ухвалене судом відповідно до норм матеріального права із дотриманням норм процесуального права.

Обґрунтованим є рішення, ухвалене на підставі повно і всебічно з'ясованих обставин, на які сторони посилаються як на підставу своїх вимог і заперечень, підтверджених тими доказами, які були досліджені в судовому засіданні.

Зазначеним вимогам ухвали апеляційного суду від 22 лютого 2021 року та від 06 квітня 2021 року не відповідають.

Щодо ухвали Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року

Ухвалою Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року, зокрема, зупинено провадження у справі за скаргою ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит», заінтересовані особи: старший державний виконавець Шевченківського районного відділу державної виконавчої служби у м. Києві Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) Шеремет О. В., ОСОБА_1, на бездіяльність державного виконавця.

Зупиняючи провадження у справі, апеляційний суд посилався на положення підпункту 15.12 пункту 1 розділу XIII Перехідних положень ЦПК України.

Згідно з положенням пункту 15.12 Перехідних положень ЦПК України, до дня початку функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи суд зобов'язаний зупинити провадження у справі до перегляду ухвали у справі в порядку апеляційного чи касаційного провадження, якщо відповідно до підпункту 15.10 цього підпункту до суду апеляційної чи касаційної інстанції направляються всі матеріали справи.

Вказане положення передбачає зупинення провадження у справі виключно судом першої інстанції при апеляційному оскарженні відповідних ухвал, та судом апеляційної інстанції при касаційному оскарженні.

Отже, провадження у справі зупиняється саме тим судом, який направляє всі матеріали справи до вищестоячого суду, на що апеляційний суд уваги не звернув, а тому дійшов помилкового висновку про зупинення провадження у справі.

За таких обставин колегія суддів дійшла висновку про те, що касаційна скарга ОСОБА_1 на ухвалу Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року підлягає задоволенню, а ухвала апеляційного суду в частині зупинення провадження у справі - скасування.

Щодо ухвали Київського апеляційного суду від 06 квітня 2021 року

Ухвалою Київського апеляційного суду від 06 квітня 2021 року виправлено описки, допущені в ухвалі Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року.

У мотивувальній та резолютивній частинах ухвали Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року у цій справі виключено наступні словосполучення, відповідно: «...Також, відповідно до п.п. 15.12 п. 1 розділу XIII Перехідних положень ЦПК України, апеляційний суд вважає за необхідне зупинити провадження по справі...» та «...Зупинити провадження у справі за скаргою Публічного акціонерного товариства «Банк «Фінанси та Кредит», заінтересовані особи: старший державний виконавець Шевченківського районного відділу державної виконавчої служби у м. Києві Центрального міжрегіонального управління Міністерства юстиції (м. Київ) Шеремет Олександр Вікторович, ОСОБА_1 на бездіяльність державного виконавця...».

Відповідно до частини першої статті 269 ЦПК України суд може з власної ініціативи або за заявою учасників справи виправити допущені в рішенні чи ухвалі описки чи арифметичні помилки.

Описки - це помилки, зумовлені неправильним написанням слів. Виправленню підлягають лише ті описки, які мають істотний характер. До таких, зокрема, належить написання прізвищ та імен, адрес, найменувань спірного майна, зазначення дат та строків. Особливо це стосується резолютивної частини рішення. В резолютивній частині будь-яка описка має істотне значення, оскільки вона може утруднити виконання рішення.

Для того щоб були наявні підстави для виправлення описки, помилка має відповідати таким критеріям: 1) вона повинна бути технічною, тобто спричиненою випадковими огріхами під час друкування тексту судового рішення (неуважністю суду, автоматичним виправленням текстовим редактором тощо); 2) таку технічну помилку має бути допущено під час складання тексту судового рішення самим судом; 3) помилка повинна бути мимовільною та випадковою, а не обумовленою цитуванням документів, у яких було допущено помилки іншими учасниками судового процесу (позивачем, відповідачем, експертом тощо).

Не є опискою граматичні помилки, які не спотворюють текст судового рішення та не призводять до його неправильного сприйняття: неправильне розташування розділових знаків, неправильні відмінки слів, застосування русизмів та діалектизмів тощо.

Вирішуючи питання про виправлення описок чи арифметичних помилок, допущених у судовому рішенні, суд не має права змінювати зміст судового рішення, він лише усуває такі неточності, які впливають на можливість реалізації судового рішення чи його правосудності.

У постанові Верховного Суду від 05 лютого 2020 року у справі № 362/2179/17 (провадження № 51-3635км19) вказано, що ухвала про внесення виправлень у судові рішення чи відмову у внесенні виправлень має особливу правову природу, обумовлену її похідним характером, оскільки вона не вирішує будь-яких питань по суті, окрім як щодо виправлення допущених у судовому рішенні відповідного суду описок і очевидних арифметичних помилок або відмови у внесенні таких виправлень. Зміст ухвали про внесення виправлень у судові рішення завжди підпорядкований змісту судового рішення, до якого вносяться зміни, а тому оцінка правомірності постановлення такої ухвали з точки зору її змісту у випадку її оскарження в апеляційному чи касаційному порядку має здійснюватися одночасно з оцінкою змісту виправленого судового рішення. Отже, оскарження ухвали про внесення виправлень у судові рішення має здійснюватися в тому ж порядку, що і виправлене судові рішення, у тому числі з урахуванням інстанції суду, який прийняв таке рішення. Дотримання відповідного порядку оскарження може бути поєднано з наявністю відповідних обмежень права на оскарження тих чи інших судових рішень, крім випадків, коли суд, постановляючи ухвалу про внесення виправлень у судові рішення, вийшов за межі наданих йому законом повноважень.

Постановляючи ухвалу про виправлення описки, апеляційний суд виключив з мотивувальної та резолютивної частин ухвали суду від 22 лютого 2021 року посилання на зупинення провадження у справі, що є зміною судового рішення по суті та не може вважатися опискою чи арифметичною помилкою у розумінні статті 269 ЦПК України.

За таких обставин колегія суддів дійшла висновку про те, що касаційна скарга ОСОБА_1 на ухвалу Київського апеляційного суду від 06 квітня 2021 року підлягає задоволенню, а ухвала апеляційного суду про виправлення описки - скасуванню.

Щодо постанови Київського апеляційного суду від 07 квітня 2021 року

Відповідно до частин першої та п'ятої статті 74 Закону України «Про виконавче провадження» рішення, дії чи бездіяльність виконавця та посадових осіб органів державної виконавчої служби щодо виконання судового рішення можуть бути оскаржені сторонами, іншими учасниками та особами до суду, який видав виконавчий документ, у порядку, передбаченому законом.

Рішення та дії виконавця, посадових осіб органів державної виконавчої служби щодо виконання судового рішення можуть бути оскаржені протягом 10 робочих днів з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення її прав, свобод чи законних інтересів.

Згідно зі статтею 447 ЦПК України сторони виконавчого провадження мають право звернутися до суду із скаргою, якщо вважають, що рішенням, дією або бездіяльністю державного виконавця чи іншої посадової особи органу державної виконавчої служби або приватного виконавця під час виконання судового рішення, ухваленого відповідно до цього Кодексу, порушено їхні права чи свободи.

Відповідно до частин першої та другої статті 449 ЦПК України скаргу може бути подано до суду:

- а) у десятиденний строк з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення її права або свободи;
- б) у триденний строк з дня, коли особа дізналася або повинна була дізнатися про порушення її права, у разі оскарження постанови про відкладення провадження виконавчих дій.

Пропущений з поважних причин строк для подання скарги може бути поновлено судом.

Статтею 126 ЦПК України передбачено, що право на вчинення процесуальної дії втрачається із закінченням строку, встановленого законом або судом. Документи, подані після закінчення процесуальних строків, залишаються без розгляду, крім випадків, передбачених цим Кодексом.

Згідно з частиною першою статті 127 ЦПК України суд за заявою учасника справи поновлює пропущений процесуальний строк, встановлений законом, якщо визнає причини його пропуску поважними, крім випадків, коли цим Кодексом встановлено неможливість такого поновлення.

Відповідно до частини четвертої статті 263 ЦПК України при виборі та застосуванні норми права до спірних правовідносин суд враховує висновки щодо застосування відповідних норм права, викладені в постановах Верховного Суду.

У постанові Верховного Суду у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду від 18 листопада 2020 року у справі №466/948/19 (провадження № 61-16974св19) зроблено висновок, що «з'ясування обставин дотримання заявником процесуального строку на звернення до суду зі скаргою на дії чи бездіяльність державного виконавця, наявності клопотання про його поновлення та поважних причин для його поновлення має першочергове значення, оскільки правовим наслідком недотримання встановленого законом строку звернення зі скаргою на дії чи бездіяльність державного виконавця, відсутності клопотання про поновлення зазначеного строку та поважності причин для його поновлення, є залишення скарги без розгляду та повернення її заявникові».

У постанові Верховного Суду в складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду від 18 листопада 2020 року в справі № 439/1493/15-ц (провадження № 61-7804св19) зроблено висновок по застосуванню статті 449 ЦПК України та вказано, що «такі строки є процесуальними, можуть бути поновлені за наявності поважних для цього причин за заявою заявника, яка подається одночасно із скаргою або викладається в скарзі у вигляді клопотання. При вирішенні питання про поновлення строку на подання скарги на рішення, дії або бездіяльність державного виконавця чи іншої посадової особи державної виконавчої служби суд має виходити з того, що у відповідному законодавстві не міститься перелік таких поважних причин, їх з'ясовують у кожному конкретному випадку залежно від обставин справи. При вирішенні питання про те, які підстави можна вважати поважними для поновлення строку звернення до суду з відповідною скаргою, суд має керуватися тим, що вичерпного переліку таких підстав процесуальний закон не містить, вони у кожному конкретному випадку залежать від певних ситуацій. При цьому судом також має враховуватися прецедентна практика Європейського суду з прав людини щодо застосування статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, яка гарантує справедливий судовий розгляд, а виконання рішення суду є завершальною частиною розгляду цивільної справи».

Колегія суддів погоджується з висновком апеляційного суду про те, що суд першої інстанції дійшов помилкового висновку про залишення скарги ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» без розгляду, не вирішив клопотання ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» про поновлення

строку на звернення зі скаргою, постановив ухвалу про залишення її без розгляду без дотримання положень статей 127, 182 ЦПК України. При цьому районний суд послався на те, що клопотання про поновлення строку на звернення зі скаргою не подано. Натомість, матеріали справи містять таке клопотання (а.с. 7-9).

Доводи касаційної скарги ОСОБА_1 про те, що постанова суду апеляційної інстанції від 07 квітня 2021 року прийнята за його відсутності та він належним чином не був повідомлений про дату, час та місце розгляду справи не є підставою для скасування судового рішення.

Відповідно до частини шостої статті 128 ЦПК України судово повістка, а у випадках, встановлених цим Кодексом, разом з копіями відповідних документів, надсилається на офіційну електронну адресу відповідного учасника справи, у випадку наявності у нього офіційної електронної адреси або разом із розпискою рекомендованим листом з повідомленням про вручення у випадку, якщо така адреса відсутня, або через кур'єрів за адресою, зазначеною стороною чи іншим учасником справи. Стороні чи її представникові за їхньою згодою можуть бути видані судові повістки для вручення відповідним учасникам судового процесу. Судова повістка може бути вручена безпосередньо в суді, а у разі відкладення розгляду справи про дату, час і місце наступного засідання може бути повідомлено під розписку.

З матеріалів справи вбачається, що ОСОБА_1 зазначив свою офіційну електронну адресу ІНФОРМАЦІЯ_1, і користувався нею протягом всього часу розгляду справи, зокрема, надсилав з даної електронної адреси процесуальні заяви до Київського апеляційного суду (а.с.54, 55, 56).

Київський апеляційний суд направляв ОСОБА_1 на вказану ним електронну адресу ІНФОРМАЦІЯ_1 судову повістку про виклик до суду на 07 квітня 2021 року (а.с. 59, 60).

Таким чином, апеляційний суд виконав обов'язок щодо повідомлення ОСОБА_1 про дату, час та місце розгляду справи.

Крім того, посилаючись на те, що суд апеляційної інстанції не повідомив його про дату судового засідання, тим не менш, ОСОБА_1 просить у касаційній скарзі не направити справу на новий судовий розгляд до суду апеляційної інстанції, а просить залишити в силі ухвалу суду першої інстанції.

Інші доводи касаційної скарги не спростовують висновків суду апеляційної інстанції та не дають підстав вважати, що апеляційним судом порушено норми процесуального права.

Висновки за результатами розгляду касаційних скарг

Відповідно до частини четвертої статті 406 ЦПК України у випадках скасування судом касаційної інстанції ухвал суду першої або апеляційної інстанції, які перешкоджають провадженню у справі, справа передається на розгляд відповідного суду першої або апеляційної інстанції.

Відповідно до частини шостої статті 411 ЦПК України підставою для скасування судових рішень суду першої та апеляційної інстанцій і направлення справи для продовження розгляду є порушення норм матеріального чи процесуального права, що призвели до постановлення незаконної ухвали суду першої інстанції та (або) постанови суду апеляційної інстанції, що перешкоджають подальшому провадженню у справі.

Відповідно до частини першої статті 410 ЦПК України суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а судові рішення - без змін, якщо визнає, що рішення ухвалено з додержанням норм матеріального і процесуального права.

Враховуючи наведене, колегія суддів вважає за необхідне касаційні скарги на ухвали Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року і від 06 квітня 2021 року задовольнити та скасувати ухвалу Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року в частині зупинення провадження у справі та ухвалу Київського апеляційного суду від 06 квітня 2021 року; касаційну скаргу на постанову Київського апеляційного суду від 07 квітня 2021 року залишити без задоволення, а постанову апеляційного суду - залишити без змін.

Щодо клопотання про стягнення витрат на професійну правничу допомогу в суді касаційної інстанції

Згідно з частиною першою, пунктом 1 частини третьої статті 133 ЦПК України судові витрати складаються з судового збору та витрат, пов'язаних з розглядом справи. До витрат пов'язаних з розглядом справи, належать витрати на професійну правничу допомогу.

Частинною першою статті 137 ЦПК України передбачено, що витрати, пов'язані з правничою допомогою адвоката, несуть сторони, крім випадків надання правничої допомоги за рахунок держави.

Згідно з частинами першою-третьою статті 141 ЦПК України судовий збір покладається на сторони пропорційно розміру задоволених позовних вимог. Інші судові витрати, пов'язані з розглядом справи, покладаються: 1) у разі задоволення позову - на відповідача; 2) у разі відмови в позові - на позивача; 3) у разі часткового задоволення позову - на обидві сторони пропорційно розміру задоволених позовних вимог. При вирішенні питання про розподіл судових витрат суд враховує: 1) чи пов'язані ці витрати з розглядом справи; 2) чи є розмір таких витрат обґрунтованим та пропорційним до предмета спору з урахуванням ціни позову, значення справи для сторін, в тому числі чи міг результат її вирішення вплинути на репутацію сторони або чи викликала справа публічний інтерес; 3) поведінку сторони під час розгляду справи, що призвела до затягування розгляду справи, зокрема, подання стороною явно необґрунтованих заяв і клопотань, безпідставне твердження або заперечення стороною певних обставин, які мають значення для справи, безпідставне завищення позивачем позовних вимог тощо; 4) дії сторони щодо досудового вирішення спору та щодо врегулювання спору мирним шляхом під час розгляду справи, стадію розгляду справи, на якій такі дії вчинялися.

Відповідно до підпункту «в» пункту 4 частини першої статті 416 ЦПК України постанова суду касаційної інстанції складається, в тому числі, з розподілу судових витрат, понесених у зв'язку з переглядом справи у суді касаційної інстанції.

У пунктах 34-47 додаткової постанови Великої Палати Верховного Суду від 19 лютого 2020 року у справі № 755/9215/15-ц (провадження № 14-382цс19) зазначено, що обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги адвоката, які підлягають розподілу між сторонами.

У постанові Верховного Суду від 20 січня 2021 року у справі № 750/2055/20 (провадження № 14-16723св20) вказано, що саме зацікавлена сторона має вчинити певні дії, спрямовані на відшкодування з іншої сторони витрат на професійну правничу допомогу, а інша сторона має право на відповідні заперечення проти таких вимог, що виключає ініціативу суду з приводу відшкодування витрат на професійну

правничу допомогу одній із сторін без відповідних дій з боку такої сторони. Принцип змагальності знайшов свої втілення, зокрема, у положеннях частин п'ятої та шостої статті 137 ЦПК України, відповідно до яких саме на іншу сторону покладено обов'язок обґрунтування наявності підстав для зменшення розміру витрат на правничу допомогу, які підлягають розподілу між сторонами, а також обов'язок доведення їх неспівмірності.

У постанові Верховного Суду від 22 грудня 2020 року у справі № 143/173/19 (провадження № 61-16088св19) зроблено висновок про те, що згідно з частинами п'ятою, шостою статті 137 ЦПК України у разі недотримання вимог частини четвертої цієї статті суд може, за клопотанням іншої сторони, зменшити розмір витрат на правничу допомогу, які підлягають розподілу між сторонами. Обов'язок доведення неспівмірності витрат покладається на сторону, яка заявляє клопотання про зменшення витрат на оплату правничої допомоги адвоката, які підлягають розподілу між сторонами.

На підтвердження витрат на професійну правничу допомогу, понесених у зв'язку з переглядом справи у суді касаційної інстанції, заявник надав: договір про надання правової (правничої) допомоги від 30 березня 2021 року № 5302/21, укладений між ОСОБА_1 та Адвокатським бюро «Арсена Маринушкіна» в особі в.о. керуючого бюро Маринушкіна А. Г.; додаткову угоду № 4 від 08 квітня 2021 року до договору про надання правової (правничої) допомоги від 30 березня 2021 року № 5302/21; детальний опис (акт) наданої правової допомоги від 05 травня 2021 року; квитанцію від 05 травня 2021 року про оплату коштів у розмірі 1 600,00 грн за додатковою угодою; свідоцтво про право зайняття адвокатською діяльністю адвоката Маринушкіна А. Г.

Згідно з умовами додаткової угоди № 4 до договору про надання правничої (правової) допомоги від 30 березня 2021 року № 5302/21 сторони визначили такий розмір та порядок оплати правової допомоги ОСОБА_1 за договором про надання професійної правничої (правової) допомоги від 30 березня 2021 року у суді касаційної інстанції за касаційною скаргою ОСОБА_1 на судові рішення Київського апеляційного суду у справі № 7612/14537/15-ц:

- 1) складання касаційної скарги на ухвалу суду апеляційної інстанції від 22 лютого 2021 року (в частині зупинення провадження у справі) - 400,00 грн;
- 2) складання касаційної скарги на ухвалу суду апеляційної інстанції від 06 квітня 2021 року (про внесення виправлень в судові рішення) - 400,00 грн;
- 3) складання касаційної скарги на постанову суду апеляційної інстанції від 07 квітня 2021 року - 800,00 грн.

Загальна сума, що підлягає сплаті за цією додатковою угодою - 1 600,00 грн.

Відповідно до детального опису (акта) наданої правової допомоги від 05 травня 2021 року сторони підтвердили, що відповідно до додаткової угоди № 4 до договору про надання правничої (правової) допомоги від 30 березня 2021 року надано послуги (виконано роботи) на оплачено їх повністю, а саме 400,00 грн за складання касаційної скарги на ухвалу суду апеляційної інстанції від 22 лютого 2021 року (у частині зупинення провадження у справі); 400,00 грн за складання касаційної скарги на ухвалу суду апеляційної інстанції від 06 квітня 2021 року (про внесення виправлень в судові рішення) та 800,00 грн за складання касаційної скарги на постанову суду апеляційної інстанції від 07 квітня 2021 року.

Згідно з квитанцією від 05 травня 2021 року ОСОБА_1 сплатив Адвокатському бюро «Арсена Маринушкіна» за договором про надання правничої допомоги від 30 березня 2021 року та додатковою угодою № 4 1 600,00 грн.

Дослідивши клопотання про стягнення витрат на професійну правничу допомогу, а також додані до нього документи, враховуючи задоволення касаційних скарг ОСОБА_1 на ухвали Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року і від 06 квітня 2021 року та відмову в задоволенні касаційної скарги ОСОБА_1 на ухвалу Київського апеляційного суду від 07 квітня 2021 року, Верховний Суд дійшов висновку про необхідність стягнення на користь ОСОБА_1 з ПАТ «Банк «Фінанси та Кредит» витрат на правничу допомогу в суді касаційної інстанції у розмірі 800,00 грн.

Керуючись статтями 133, 137, 141, 400, 406, 409, 410, 411, 416 ЦПК України, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ :

Касаційні скарги ОСОБА_1 на ухвалу Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року та ухвалу Київського апеляційного суду від 06 квітня 2021 року задовольнити.

Ухвалу Київського апеляційного суду від 22 лютого 2021 року в частині зупинення провадження у справі та ухвалу Київського апеляційного суду від 06 квітня 2021 року скасувати.

Касаційну скаргу ОСОБА_1 на постанову Київського апеляційного суду від 07 квітня 2021 року залишити без задоволення.

Постанову Київського апеляційного суду від 07 квітня 2021 року залишити без змін.

Стягнути з Публічного акціонерного товариства «Банк «Фінанси та Кредит» на користь ОСОБА_1 витрати, понесені на професійну правничу допомогу в суді касаційної інстанції, у розмірі 800,00 грн.

Постанова суду касаційної інстанції набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Головуючий Судді: Д. Д. Луспенник І. А. Воробйова Б. І. Гулько Г. В. Коломієць Р. А. Лідовець